

Kanunu Medeni

de

AYNÎ HAKLAR

MÖELLİFİ

Dr. C. Wieland

Bal Darülfünunu Profesörü

MÜTERCİMİ

İsmail Hakkı

İstanbul Asliye Mahkemesi Hâkimlerinden

İstanbul
Arkadaş Matbaası
1933

MUKADDİME

Mösyö Lebourse - Pigeonnière, 1901 hukuku hususiye muallimlik imtihanında (Concours d'agrégation) parlak bir surette muvaffak olduktan sonra gerek neşriyat ile ve gerek (Rennes) Darülfünunu hukuk fakültesindeki tedrisat ile Fransız hukuku medeniyecileri arasında kendisine pek çabuk ehemmiyetli bir mevki temin etti.

Kıymetli profesör, yeni İsviçre Kanunu Medenisinin aynı haklara tahsis olunan dördüncü kitabının, Profesör (Wieland) tarafından âlimane bir surette yapılan şerhinin tercümesini idare etmekle hukuk ilmine yeni bir hizmet daha ilâve etmiş oluyor. Bu mühim eserin Fransızca tercümesinde sekiz yüz sahifeyi mütecaviz bulunan birinci cildi, mukayeseli hukuk ile işigal edenler tarafından tehalükle karşılanacaktır.

1 kânunusani 1912 tarihinden itibaren muteber olmak üzere İsviçre federal Millet Meclislerinin heyeti umumiyesi tarafından 10 kânunuevvel 1907 tarihinde kabul olunan yeni İsviçre Kanunu Medenisi, hukukşinasların nazarı dikkatlerini celp etmeğe değer bir mahiyeti haizdir. Milli noktai nazardan onun büyük kıymeti, İsviçrenin muhtelif Kanton kanunlarına karşı vahdeti temin eylesindedir.

« Millet Meclisine federal Vekiller Heyeti tarafından takdim olunan 28 mayıs 1904 tarihli teklif lâiyhası şu cümleleri ihtiva ediyor: Siyasi sebeplerden dolayı halkın heyeti umumiyesince memleketin muhtelif kısımları arasında daha sıkı bir vahdetin temini arzu oluuyordu ve kanunların federal bir şekle sokulması bu arzuyu tahakkuk ettirecekti. Aynı zamanda modern hayatın iktisadî ve içtimai ihtiyaçları, Kanton kanunlarındaki adem-i tecanüsten mütevellit bulunan müşkülâtın behemehal ref ve izalesi lüzumunu hissettirdi. »

İsviçre Kanunu Medenisinin ihtiva ettiği ahkâm itibarile Fransız kariyerini alâkadar eden kısmı, Mösyö (Adams)ın 1901 tarihli ilk kanun lâiyhasını tetkik ederken yazdığı gibi, onun « fikir ve malûmat itibarile

tükenmez bir madeni » havi olmasıdır. Ve belki de yapılacak tetkik ve müşahede ve toplanacak malûmat için en mebzul mevzu aynı haklar kitabında bulunur.

Bu fikri ıspat için bir kaç misal getirmek kâfidir :

667 inci [K. M. 644] madde, arz mülkiyetinin üst ve alt mülkiyetlerini de tazammun edeceğine dair Fransız kanunu medenisinin 552 inci maddesile mevzu prensipi mühim bir takyide tâbi tutmaktadır :

667 inci [K.M. 644] madde « bir arza malik olmak, onu kullanmakta faideli olacak derecede altına ve üstüne malik olmağı tazammun eder » diyor.

Fransız mehakim içtihatlarile nazariyatta bir kaç senedenberi mühim bir mevki alan hakkın sui istimali nazariyesine İsviçre Kanunu Medenisi tarafından teşrii bir mahiyet verilmiştir.

Madde: 684 [K.M. 661] — «bir kimse mülkünü kullanırken hele sınıî işler yaparken komşusuna zarar verecek her türlü taşgınlıklardan çekinmeğe mecburdur. »

« Hususile mazarrat veren ve gayrı menkulün mevki ve mahiyetine ve mahalli örfe göre komşu arasında hoş görülebilecek dereceyi geçen gürültüler ve sarsıntılar yapmak ve duman ve kurum veya rahatsızlık veren sair toz, boğu, koku çıkarmak memnudur. »

Madde: 685 [K.M. 662].— «bir mülk sahibi, hafriyat ve inşaatta bulunurken komşusunu, arsasına zarar vererek veya zarara maruz bırakarak veya üzerlerindeki mebaniyi tehlikeye koyarak ızzar edemez. »

691 inci madde [K.M. 668] ; su yolu, gaz ve elektrik gibi medeniyetin doğurduğu yeni ihtiyaçları da nazarı dikkate alarak komşuluk münasebatını şayanı memnuniyet bir surette tanzim eden modern bir hükmü ihtiva etmektedir :

« Gayrı menkul sahipleri, yapılacak zarar tamamile ve peşin tazmin olunmak şartile mülkünün üstünden su kemeri altından su yolu ve gaz ve elektrik boruları geçirilmesine, arklar hafredilmesine, bunların başka yerden geçirilmeleri imkânsız olur veyahut fazla masrafı mucip olursa müsaade etmeğe mecburdur. »

Aynı mülâhaza ile komşuluk münasebatından mütevellit vecaip sırasında (710) inci [K. M. 683] nin çok insanî ve medhe şayan olan hükmünü de işaret edelim :

« Kendi evine veya arzına lâzım olan suyu bir takım ameliyat icra ve fahiş masarif ihtiyar etmedikçe tedarik edemeyen kimse tam bir tazminat mukabilinde komsusunun ihtiyacı olmayan suyu kendisine fariğ olmasını talep edebilir. »

Fakat aynı haklar kitabının bana göre İsviçre için hayırlı neticeler verecek mahiyetteki en mühim teceddüdü tapu sicillinin tesisidir. Fransada tapu sicilline, müstemlekelere ve himaye altındaki memleketlere kabili tatbik, eski ve şayanı hayret derecede kirift bir tapu rejimine tabi bulunan eski medeniyetin hükümran olduğu ülkelere tatbiki gayrı mümkün, pratik olmaktan ziyade nazari bir mahiyet atfeden ve Fransada adetleri hayli bir yekûne baliğ bulunan neşriyatçı ve iş adamları sınıfının itirazatına ehemmiyet vermeden yeni İsviçre Kanunu Medenisini yapanlar; Federal mevzuatı hukukiye arasına tapu sicillini de ithale muvaffak oldular.

Mösyö (Wieland), bunun tatbikatta husule getireceği faideleri çok güzel izah etmektedir :

« Tapu sicilli varakası ve defteri kebir, « *Feuillet du Registre foncier*, »
« *graudlivre* — . Diğer bir teminatta tapu sicillinin tertip ve tanziminden »
« inbias eder. Kanton kanunlarında umumiyetle yalnız akıtları tarih »
« sırasile tespit eden bir zabıt varakası mevcuttu. (*Vertgung* sistemi, »
« kayıt ve nakl kayıt hakkındaki Fransız sistemi). Şu suretle sicillere »
« müracaat uzun zamana mütevakkıf ve yorucu idi. Hatadan kurtulmak »
« gayrı kabil idi sicillerde ve zapt varakalarında dağınık bir haldeki »
« akıtlar, her zaman gözden kaçabilirdi. Kanun bu noktadayukarda isim- »
« leri geçen Kanton kanunlarını nazarı dikkate alarak sistematik bir »
« tarzda tutulmuş ve her yaprağı bir gayrı menkule mahsus defteri »
« kebir namı altında siciller tutulmasını emir etmektedir. Tüccarın def- »
« teri kebirinde her nevi emtia için ayrı bir hesap açıldığı gibi sicil »
« defteri kebirinin de her yaprağı yalnız ve aynı gayrı menkule müteallik »
« haklar için kayıtları ihtiva eder o suretle ki bir gayrı menkulün »
« vaziyeti hukukiyesi yeknazarda göze çarpar ve binaenaleyh hata ihti- »
« mali ortadan kalkar. »

« *Plân ve mesaha*. — Tapu sicili, yalnız muhteviyatı hakkında »
« değil fakat aynı hakların maddi mevzuu ve bizzat gayrı menkul »
« hakkında şayanı itimat malûmat vermelidir. Her gayrı menkul o tarzda »
« gösterilmelidir ki arz üzerinde ner an tanılabilsin. Bu netice ancak »

« sıhhatla yapılmış bir mesahaya müstenit plânlar sayesinde elde edile- »
« bilir. Tapu sicili daima bu plânlarla tetabuk etmelidir. (İlk mülâhaza- »
« lara bak.) »

Burada maalesef, tapu sicilinden bahs eden metinlerin ve mösyö (Wieland) ın âlimane yazılmış şerhinin tafsiline girişemeyeceğim. Esasen yeni İsviçre Kanunu Medenisi (4) üncü kitabının bu kısmının mütalea ve tetkikindeki faideleri göstermek için kâfi derecede söz söyledim.

Eserin doktor mösyö Henry Bovay tarafından çok açık ve çok münak- kah bir lisanla ve zarif bir üslûple tercüme edilmiş olduğunu ilâve ederim. Tercümenin, hukuku hususiye ilminin terakkisile alâkadar olan bütün hukukşinaslar indinde büyük bir muvaffakiyet kazanacağına eminim.

L. Guillouard